

Відображення тенденції до омолодження світового футболу у чемпіонатах різних країн світу

Аліна Улан, Руслан Кос

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Еволюційний розвиток світового футболу на шляху до залучення в професійний спорт гравців більш юного віку робить актуальним дослідження вікових особливостей спортивної кар'єри футболістів та висуває нові вимоги до побудови процесу багаторічної підготовки спортсменів. Актуальність цього дослідження обумовлена необхідністю спростування явища форсування спортивної підготовки футболістів шляхом залучення молодих гравців до професійного футболу за умови раціональної побудови багаторічної підготовки спортсменів з урахуванням їхніх вікових особливостей. *Мета.* Вивчити явище омолодження світового футболу шляхом аналізу складів команд та віку футболістів за результатами чемпіонатів Іспанії, Німеччини, Англії та України. *Методи.* Аналіз літературних джерел та матеріалів мережі Інтернет, синтез та узагальнення. *Результати.* Для дослідження обрано провідні чемпіонати, які вважаються найсильнішими за рейтингом ФІФА, а також чемпіонат України, що власне демонструє сучасний стан вітчизняного футболу. Аналіз трьох спортивних сезонів з інтервалом близько 10 років – від 2000 до 2021 р. – дозволив встановити, що частка молодих гравців у командах Німеччини зросла на 9,2 %, у англійському чемпіонаті – на 1,7 %, у чемпіонаті Іспанії – на 2,9 % та в командах України кількість гравців віком до 20 років зросла найбільше – на 13,6 %.

Ключові слова: омолодження футболу, вікові особливості спортсменів, спортивна кар'єра.

Alina Ulan, Ruslan Kos

REFLECTION OF THE TREND TOWARDS REJUVENATION OF WORLD FOOTBALL IN THE CHAMPIONSHIPS OF DIFFERENT COUNTRIES

Abstract. The evolutionary development of world football on the way to attracting younger players to professional sports makes it relevant to study the age features of the sports career of footballers and puts forward new requirements for the construction of the process of their long-term training. The relevance of this study is due to the need to refute the phenomenon of forcing the sports preparation of footballers by attracting young players to professional football under the condition of the rational construction of long-term training of athletes with account for their age characteristics. *Objective.* To study the phenomenon of world football rejuvenation by analyzing the composition of teams and the age of players according to the results of the championships of Spain, Germany, England and Ukraine. *Methods.* Analysis of literature sources and Internet materials, synthesis and generalization. *Results.* The key championships considered the strongest according to the FIFA rating, as well as the championship of Ukraine, which actually demonstrates the current state of domestic football, were selected for the study. The analysis of three sports seasons with an interval of about 10 years – from 2000 to 2021 – allowed to establish that the share of young players in German teams increased by 9.2 %, in the English championship – by 1.7 %, in the Spanish championship – by 2.9 %, and in the teams of Ukraine the number of players under the age of 20 increased the most – by 13.6 %.

Keywords: football rejuvenation, age peculiarities of athletes, sports career.

Вступ. Успішність та ефективність спортивної кар'єри футболіста перш за все залежить від умов, що сприяють його вдосконаленню. В процесі багаторічної підготовки виділено вікові межі, що створюють певну послідовність під час переходу від одного етапу підготовки на інший. Проте сучасні тенденції розвитку футболу як виду спорту висувають нові вимоги до підготовки футболістів. Так, поширеною практикою сьогодення у підготовці футболістів є їх ранній початок занять видом спорту, а звідси і швидший перехід від дитячо-юнацького футболу до рівня висококваліфікованих спортсменів.

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури дозволяє зазначити, що існує достатня кількість наукових робіт, присвячених вивченню багаторічної системи підготовки спортсменів [2, 8, 9, 11, 19], та тенденцій, що виникають у процесі еволюції видів спорту. Ці зміни можна простежити не лише у футболі, а й у складнокоординаційних видах спорту, спортивних іграх та єдиноборствах [1, 4–7]. Останнім часом спеціалісти [7, 10, 15, 16, 18] намагаються дійти до вирішення питання доцільності раннього початку занять спортом та особливостей організації спортивної підготовки дітей молодшого шкільного віку. Як наслідок, з'являються нові нетрадиційні погляди на побудову системи підготовки у футболі та інших видах спорту, окреслюється явище зниження вікових зон демонстрації футболістами перших високих результатів, досліджується питання відбору спортсменів-футболістів на всіх етапах багаторічної підготовки [2, 3, 10, 17, 20]. Мало дослідженим досі залишається питання раннього початку занять спортом у футболі. Його ототожнюють з інтенсифікацією спортивної підготовки, проте досвід таких країн, як Німеччина, Аргентина, Бразилія, Англія вказує на можливість тривалої

Ulan A., Kos R. Reflection of the trend towards rejuvenation of world football in the championships of different countries. *Theory and Methods of Physical education and sports.* 2022; 3: 27–31
DOI: 10.32652/tmfv.2022.3.27–31

Улан А., Кос Р. Відображення тенденції до омолодження світового футболу у чемпіонатах різних країн світу. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту.* 2022; 3: 27–31
DOI: 10.32652/tmfv.2022.3.27–31

спортивної кар'єри футболістів попри ранній початок занять спортом за умови правильного планування процесу багаторічної підготовки [14, 21]. Усе сказане і визначило актуальність наших досліджень.

Мета дослідження – вивчити явище омолодження світового футболу шляхом аналізу складів команд та віку футболістів за результатами чемпіонатів Іспанії, Німеччини, Англії та України.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та матеріалів мережі Інтернет, синтез та узагальнення.

Результати дослідження. Період демонстрації футболістами високих результатів триває близько 10–15 років, а в окремих випадках (залежно від ігрової спеціалізації) – понад 20 років [14]. У ході дослідження було проаналізовано сезон 2000-2001, 2010-2011, 2020-2021 рр. в чемпіонатах Іспанії, Англії, Німеччини та України. До вибірки увійшли гравці, які були включені у заявки чемпіонатів та брали участь як мінімум у трьох матчах.

Ла Ліга – чемпіонат Іспанії з футболу є однією з найкращих ліг у світі та займає першу сходинку в рейтингу УЄФА. Вона включає 20 учасників турніру та колову схему розіграшу, де кожен учасник зустрічається з усіма командами двічі за сезон. Таким чином, Ліга проходить у два кола та містить 38 календарних ігор. У складах команди є не лише гравці іспанського походження, а й представники футболу з інших країн та континентів. В таблиці 1 представлено порівняльну характеристику кількості молодих гравців у чемпіонаті, які брали участь у іграх за свою команду. Гравці, які були заявлені, але не зіграли матч, до вибірки не були включені.

Таким чином, у сезоні 2000-2001 рр. кількість гравців до 20 років становила 8,1 %. В той час перевагу віддавали більш досвідченим гравцям, про що свідчить показник середнього віку команди – 27–29 років. У сезоні 2010-2011 рр., де велика кількість сучасних професійних гравців лише розпочинали свій шлях, серед 552 заявлених футболістів були: 51 гравець до 20 років, що становить уже 9,2 % загальної кількості. Тенденція

Таблиця 1. Співвідношення футболістів віком до 20 років, які брали участь у чемпіонаті Іспанії, до загальної кількості гравців (n = 1627)

Сезон	Кількість команд	Загальна кількість гравців	Кількість гравців до 20 років	Відсоток загальної кількості гравців
2000-2001	20	505	41	8,1
2010-2011	20	552	51	9,2
2020-2021	20	570	61	11

Таблиця 2. Співвідношення футболістів віком до 20 років, які брали участь у чемпіонаті Німеччини, до загальної кількості гравців (n = 1443)

Сезон	Кількість команд	Загальна кількість гравців	Кількість гравців до 20 років	Відсоток загальної кількості гравців
2000-2001	18	471	40	8,5
2010-2011	18	474	70	14,8
2020-2021	18	498	88	17,7

до омолодження футболу та участі в іграх гравців більш юного віку зберглася в Іспанії і до сьогодні. Так, за результатами спортивного сезону 2020-2021 рр., кількість футболістів до 20 років становить уже 11 %.

Лише у чотирьох командах не заявлено молодих гравців. Це можна пояснити недавньою появою цих команд у Лізі, які ще не вважаються високо конкурентними порівняно з іншими, тому стратегія побудови підготовки розрахована на задіяні в іграх більш досвідчених та дорослих футболістів. Лідерами ж по кількості молодих гравців у складах команд є Реал Мадрид (7), Атлетико Мадрид (5), Реал Сосьєдад (5). Загалом зазнав змін і середній вік команд. Від сезону 2000-2001 рр. він зменшився на три роки: від 27–29 років до 24–26.

У німецькому футболі головною лігою є Бундесліга, що включає 18 команд, формат коловий, 34 тури (табл. 2).

У сезоні 2000-2001 рр. у складі 18 команд був заявлений 471 гравець, з них 40 осіб – гравці віком до 20 років (8,5 %). Після впровадження нової концепції розвитку футболу у Німеччині стрімкого розвитку набув молодіжний футбол [19, 22]. Відтак у сезоні 2010-2011 рр. були заявлені 474 футболісти, серед яких 70 гравців віком до 20 років, показник яких

становив 14,8 %, що на 6,3 % більше, ніж за 10 років до цього. В сезоні 2020-2021 рр. цей показник знову збільшився, при цьому якість німецьких команд не погіршилась. Серед 498 гравців у складі команд було вже 88 футболістів, вік яких сягав до 20 років, що становило 17,7 %. При цьому середній вік команд становить 23–25 років. Лідером серед кількості наймолодших гравців є клуби Боруссія Дортмунд, Штутгарт, Баварія, Майнц, Кельн, Шальке.

Характерною рисою англійського футболу є вектор клубної структури – від дитячого футболу до прем'єр-ліги. Також рівень кожної ліги досить значний, що дозволяє гравцям проявити себе і навіть з третього дивізіону потрапити до вищої когорти. Наразі ліга АПЛ є однією з найсильніших ліг у світі, знаходиться на другому місці в рейтингу УЄФА та є однією з ліг, де зберігається конкуренція між усіма клубами. Клуби АПЛ роблять акцент на досвідчених та найкращих спортсменах, оскільки футбол в Англії виражений більшою мірою боротьбою, до якої молоді гравці можуть бути не готовими, але тенденція до омолодження теж має місце [14] (табл. 3).

У сезоні 2000-2001 рр. у 20 командах чемпіонату було в середньому по три спортсмени віком до 20 років, що становить 60 заявлених молодих фут-

болістів, тобто 11,3 % загальної кількості гравців. В ті часи Англія та англійські команди створювали достойну конкуренцію на міжнародних аренах, проте згодом рівень футболу в інших країнах (наприклад, Іспанія, Італія) став вищим, тому еволюційні зміни передбачали створення нової характерної риси англійського футболу. Нею стала швидкість ведення гри, довгі передачі, тактильна боротьба. Ці чинники виступили приводом для того, щоб зменшилась кількість молоді віком до 20 років на футбольному полі, оскільки вони були менш готові до такого стилю. Тому в сезоні 2010-2011 рр. майже однакова кількість гравців віком до 20 років була заявлена у чемпіонаті. Оскільки омоложення та розвиток футболу відбувається у всьому світі, це не могло оминати і футбол Англії. Так, у сезоні 2020-2021 рр. кількість гравців до 20 років збільшився на 2,2 % і вже становить 13,03 %, що є найбільшим показником за останні 20 років. Лідерами по кількості молодих гравців в команді є Лідс Юнайтед, Вест Хем, Вулверхемптон, Манчестер Сіті.

Завдяки тому, що трансферна політика українських клубів знаходиться на невисокому рівні, це дозволяє молоді конкурувати і потрапляти до складу першої команди. Підтвердженням успіхів молодіжних збірних команд на міжнародній арені можна вважати срібні нагороди на чемпіонаті Європи команди U-21, перемога на чемпіонаті Європи в 2009 р. збірної U-19 та перемога на чемпіонаті світу 2019 р. збірної команди U-20. Як видно з таблиці 4, в сезоні 2000-2001 рр. в чемпіонаті брали участь 14 команд, в яких було заявлено 478 гравців, серед яких 48 юнаків до 20 років, близько 40 % з них були основними гравцями, інші регулярно виходили на заміни. Після успішного чемпіонату Європи кількість молодих гравців у командах різко підвищилась, а отже в чемпіонаті 2010-2011 рр. у складі команд прем'єр-ліги було заявлено 87 гравців віком до 20 років, тобто 17,4 % загальної кількості гравців у заявках клубів. Наступним успішним сезоном для молоді став сезон 2019-2020 рр. Так само як 10 років тому, футболісти

Таблиця 3. Співвідношення футболістів віком до 20 років, які брали участь у чемпіонаті Англії, до загальної кількості гравців (n = 1618)

Сезон	Кількість команд	Загальна кількість гравців	Кількість гравців до 20 років	Відсоток загальної кількості гравців
2000-2001	20	533	60	11,3
2010-2011	20	563	61	10,8
2020-2021	20	522	68	13

Таблиця 4. Співвідношення футболістів віком до 20 років, які брали участь у чемпіонаті України, до загальної кількості гравців (n = 1392)

Сезон	Кількість команд	Загальна кількість гравців	Кількість гравців до 20 років	Відсоток загальної кількості гравців
2000-2001	14	478	48	10,04
2010-2011	16	499	87	17,4
2020-2021	12	415	98	23,6

святкували тріумф на чемпіонаті світу, ставши головною сенсацією. Відсоток молоді у чемпіонаті України порівняно з сезоном 2000-2001 рр. у сезоні 2020-2021 збільшився у 2,3 раза і становив 23,6 %. 98 молодих гравців змогли потрапити до складу команд і зіграти у головному чемпіонаті країни.

Зазначимо, що в чемпіонатах кожної проаналізованої країни – Іспанії, Німеччини, України – та в чемпіонаті Англії простежується тенденція до омоложення складів команд, тобто залучення більш молодих гравців до участі в іграх чемпіонату (рис. 1).

Найменший приріст гравців віком до 20 років в чемпіонаті Іспанії, але цей показник може бути вищим за умови гри іспанських футболістів в рідному чемпіонаті, оскільки

іспанці є трансферними цілями для багатьох європейських команд. Найбільший приріст молодих гравців спостерігається у чемпіонатах Німеччини та України. Ці показники за 20 років збільшилися удвічі. Найвищий відсоток молоді у складах команд має Україна.

Дискусія. Сучасний світовий футбол характеризується гармонійною наступальною та оборонною потужністю команд, зміцненням взаємозв'язку між атакуючими та оборонними діями гравців команди, що становлять основу тактичного замислу та змагальної діяльності футболістів [10]. Разом з цим збільшується інтенсивність ведення гри, її видовищність, що висуває певні вимоги до побудови багаторічної підготовки футболістів, спира-

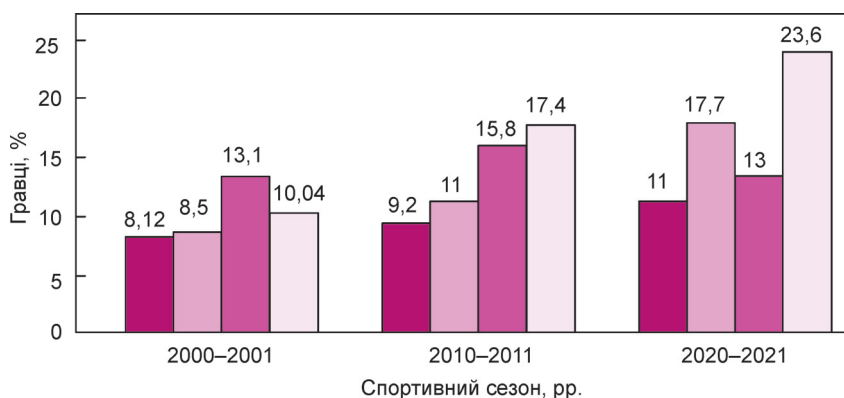

Рисунок 1 – Кількість гравців у чемпіонатах Іспанії, Німеччини, Англії, України віком до 20 років:

■ – Іспанія; ■ – Німеччина; ■ – Англія; ■ – Україна

ючись на сучасні тенденції розвитку даного виду спорту та досвід провідних футбольних клубів. Серед таких тенденцій варто виділити омолодження футболу, тобто початок занять даним видом спорту у ранньому віці та зміщення вікових зон демонстрації перших високих результатів та початку професійної кар'єри у бік їх зменшення.

Проте, у теорії та практиці футболу та спорту загалом фахівці неоднозначно ставляться до явища омолодження видів спорту. За даними В. Н. Платонова і С. П. Фесенко [12], зростаючі темпи досягнення високих результатів ведуть до зменшення тривалості виступів спортсменів на рівні спорту вищих досягнень. Так, за даними В. Н. Платонова [11], 10–15 років тому велика кількість плавців успішно виступали на найвищому рівні протягом 5–10 років, нині рідко кому вдається залишатися на рівні вищих досягнень довше чотирьох–п'яти років, а бурхлива кульмінація спортивної кар'єри деяких світових та олімпійських чемпіонів нерідко завершується протягом року. Фахівці у сфері футболу констатують, що останнім часом масово з'являються нові нетрадиційні погляди та підходи до побудови навчально-тренувального процесу підготовки юних футболістів, знижується при цьому віковий ценз набору у підготовці групи дітей дошкільного віку [6]. Разом з цим, науковці [1, 4, 7, 14, 16] стверджують, що досягнення передової спортивної практики привели до значного збільшення тривалості виступів спортсменів на рівні вищих досягнень. Період демонстрації футболістами високих результатів триває близько 10–15 років, а в окремих випадках (залежно від ігрової спеціалізації) – понад 20 років [1]. У теорії спортивного тренування нерідко дискутують над питанням форсування спортивної підготовки, ранньої спеціалізації в спорті і можливих негативних наслідків цього процесу. Теоретики і практики спорту [2, 4, 7] наводять аргументи як на підтримку ранньої спеціалізації, так і звертають увагу на ризики і можливі негативні наслідки, пов'язані з нею.

Результати проведених досліджень, що ґрунтувались на аналізі складів команд, які брали участь у чемпіонатах Англії, Іспанії, Німеччини та України, дозволили встановити наявність тенденції до комплектування команд у футболі більш молодими гравцями, переважно віком до 20 років. Про це свідчить зростання кількості таких футболістів у складах команд та збільшення їх відсотка порівняно з гравцями старшого віку протягом понад 10 років: від сезону 2000–2001 рр. до 2020–2021 рр.

При цьому результати попередніх власних досліджень [14] доводять, що ранній початок занять спортом не є лімітуючим фактором в процесі спортивної кар'єри футболіста на шляху до демонстрації ним своїх максимальних можливостей, реалізації потенціалу та досягненні високих спортивних результатів світового рівня. Навіть навпаки, попередні дослідження фахівців [2, 8] та результати власного аналізу кар'єри футболістів різних ігрових амплуа [14] свідчать, що при правильному плануванні багаторічної спортивної підготовки з акцентом на уникнення її форсування можна продовжити період демонстрації спортсменом своїх високих результатів.

Висновки. Аналіз трьох спортивних сезонів іспанського, англійського, німецького та українського чемпіонатів протягом останніх 20 років свідчить, що кількість молодих гравців віком до 20 років збільшується. Так, показник молоді у чемпіонаті України порівняно з сезоном 2000–2001 рр. у сезоні 2020–2021 рр. збільшився у 2,3 рази і становив 23,6 %. В англійському чемпіонаті у сезоні 2020–2021 рр. кількість гравців до 20 років – 13,03 %, що є найбільшим показником сезону за останні 20 років. Порівняно із 2000 р., у сезоні 2020–2021 рр. кількість гравців віком до 20 років у чемпіонаті Німеччини зросла на 9,2 %. Тенденція до омолодження футболу та участі у іграх гравців більш юного віку збереглася і в Іспанії. Так, за результатами спортивного сезону 2020–2021 рр. кількість футболістів, вік яких сягає 20 років, становить 11 % порівняно із 2000 р., де їх кількість – 8,1 %. Проте,

в іспанських командах кількість гравців віком до 20 років є найменшою порівняно з іншими дослідженими країнами.

Перспективи подальших досліджень передбачають аналіз діяльності приватних дошкільних футбольних закладів та розробку тестів для організованого переходу дітей після завершення підготовки у дошкільних футбольних клубах на етап початкової підготовки до груп дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горская ГБ, Ахметов СМ, Чернышенко ЮК. Ранняя профессионализация одаренных детей: ресурс развития или источник дисгармонии. Вестник Адыгейского университета. 2013; 3(123): 110–118.
2. Губа ВП, Лексаков АВ. Организация учебно-тренировочного процесса футболистов различного возраста и подготовленности: учебное пособие. Москва: Советский спорт; 2012. 176 с.
3. Золотарев АП. Критерии отбора юных футболистов к целенаправленной специализации в мини-футболе. Теоретико-методические аспекты современного футбола; 2019. с. 149–154.
4. Зотова ФР, Алхусни АХ. Ранняя или отсроченная специализация: анализ спортивной карьеры элитных атлетов; 2019. с. 59.
5. Каменев АЛ. Особенности комплектования женских профессиональных баскетбольных команд разных стран. Актуальные проблемы и современные технологии: материалы Всероссий. научно-практ. конф. с междунар. участием. Москва: ФГБОУ ВПО «РГУФКСМиТ»; 2013. с. 64–67.
6. Курдюкова ЕА, Бойкова МБ, Курдюков БФ. Футбол в дошкольном возрасте: проблемы и решения. Физическая культура, спорт, наука и практика. 2017; 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/futbol-v-doshkolnom-vozraste-problemy-i-resheniya> (дата обращения: 30.06.2022).
7. Лазаренко ВГ. Объективизация процесса отбора биатлонистов для ранней специализации и обоснования оперативной коррекции планов подготовки спортсменов. Инновации в образовании; 2016. с. 241–244.
8. Матвеев ЛП. Общая теория спорта и ее прикладные аспекты. Москва: Известия; 2001. 334 с.
9. Николаенко ВВ. Построение многолетней подготовки в современном футболе. Наука в олимпийском спорте. 2014; 1: 12–16.
10. Николаенко ВВ. Тренировочный процесс в системе многолетней подготовки юных футболистов: сравнительный анализ. Научно-педагогические проблемы физической культуры (Физическая культура и спорт): 36. науч. прац. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова. 2014; 3(46): 51–58.
11. Платонов ВН. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практи-

ческое применение. Киев: Олимпийская лит. 2013. 624 с.

12. Платонов ВН, Фесенко СП. Сильнейшие пловцы мира: Методика спортивной тренировки. Москва: Физкультура и спорт; 1990. с. 11.

13. Соломонко ВВ, Лисинчук ГА, Соломонко ОВ. Футбол. Підручник для студентів вузів фізичного виховання і спорту. Київ: Олімпійська л-ра; 2005. 295 с.

14. Улан АМ, Кос РС, Іваненко ОМ. Age features of football players' sports career in various game specializations. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2020; 5(125): 151–155. DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).30

15. Чернышенко ЮК, Баландин ВА, Кузнецова ВЕ. Половозрастные особенности динамики развития физической подготовленности дошкольников 4-5 лет. Физическая культура, спорт, наука и практика. 2016; 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/polovozrastnye-osobennosti-dinamiki-razvitiya-fizicheskoy-podgotovlennosti-doshkolnikov-4-5-let>

16. Шинкарук О, Сиваш І, Улан А. Особливості відбору дітей на початковому етапі спортивної підготовки. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2016; 2(34): 110–114.

17. Baker J. Early Specialization in Youth Sport: a requirement for adult expertise. J. Baker High Ability Studies. 2003; 1: 14.

18. Ferguson B. and Stern PJ. A case of early sports specialization in an adolescent athlete. B. Ferguson. Journal of the Canadian Chiropractic Association. 2014; 58(4). 337–383.

19. Hegen P, Schöllhorn W. Lernen an Unterschieden und nicht durch Wiederholung. Fussballtraining. 2012; 3: 41–52.

20. Moesch K, Elbe AM, Hauge M et al. Late specialization: the key to success in centimeters, grams, or second (cgs) sports. Scand J Med Sci Sports. 2011; 21(6): 282–90.

21. Turpin B. Preparation et entrainement du footballeur. Editions Amphora. 2002; T. 1-2.

22. Wein H. Spielintelligenz im Fußball – Kindgemäß trainieren. Aachen: Meyer&Meyer; 2011. 368 s.

of different age and fitness: a training manual. Moscow: Sovetsky sport; 2012. 176 p.

3. Zolotarev AP. Criteria for the selection of young soccer players for targeted specialization in futsal. Teoretico-metodicheskiye aspekty sovremennogo futbola; 2019. p. 149–154.

4. Zotova FR, Alhousni AH. Early or delayed specialization: an analysis of the athletic careers of elite athletes; 2019. p. 59.

5. Kamenev AL. Peculiarities of staffing of women's professional basketball teams of different countries. Topical problems and modern technologies: materialy Vseros. nauchno-prakt. konf. s mezhdunar. uchastiem. Moscow: FGBOU VPO «RGUFSMіT»; 2013. p. 64–67.

6. Kurdyukova EA, Boykova MB, Kurdyukov BF. Soccer in preschool age: problems and solutions. Physical culture, sport, science and practice. 2017; 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/futbol-v-doshkolnom-vozzraste-problemy-i-resheniya> (дата обращения: 30.06.2022).

7. Lazarenko VG. Objectivization of the selection process of biathletes for early specialization and substantiation of operative correction of athletes' training plans. Innovatsii v obrazovanii; 2016. p. 241–244.

8. Matveev LP. General sports theory and its practical applications. Moscow: Izvestiya; 2001. 334 p.

9. Nikolaenko VV. Designing multi-year training in modern football. Nauka v Olimpiyskom sporte. 2014; 1: 12–16.

10. Nikolayenko VV. Training process in the system of long-term training of young football players: a comparative analysis. Scientific and pedagogical problems of physical culture (Physical Culture and Sports): Zb. nauk. prats. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova. 2014; 3(46)14: 51–58.

11. Platonov VN. Sports training periodization. General theory and its practical applications. Kiev: Olimpiyskaya literatura. 2013. 624 p.

12. Platonov VN, Fesenko SP. The best swimmers of the world: Methodology of sports training. Moscow: Fizkultura i sport; 1990. p. 11.

13. Solomonko VV, Lisinchuk GA, Solomonko OV. Football. Textbook for students of physical education and sport universities. Kyiv: Olimpiyska literatura; 2005. 295 p.

14. Ulan AM, Kos RS, Ivanenko OM. Age features of football players' sports career in various game specializations. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytety imeni M. P. Drahomanova. 2020; 5(125): 151–155. DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).30

15. Chernyshenko YK, Balandin VA, Kuznetsova VE. Gender and age peculiarities of the development dynamics of physical fitness of preschool children 4-5 years old. Fizkultura, sport, nauka i praktika. 2016; 2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/polovozrastnye-osobennosti-dinamiki-razvitiya-fizicheskoy-podgotovlennosti-doshkolnikov-4-5-let>

16. Shynkaruk O, Syvash I, Ulan A. Features of selection of children at the initial stage of sports training. Fyzyczne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi. 2016; 2(34): 110–114.

17. Baker J. Early Specialization in Youth Sport: a requirement for adult expertise. J. Baker High Ability Studies. 2003; 1: 14.

18. Ferguson B. and Stern PJ. A case of early sports specialization in an adolescent athlete. B. Ferguson. Journal of the Canadian Chiropractic Association. 2014; 58(4). 337–383.

19. Hegen P, Schöllhorn W. Lernen an Unterschieden und nicht durch Wiederholung. Fussballtraining. 2012; 3: 41–52.

20. Moesch K, Elbe AM, Hauge M et al. Late specialization: the key to success in centimeters, grams, or second (cgs) sports. Scand J Med Sci Sports. 2011; 21(6): 282–90.

21. Turpin B. Preparation et entrainement du footballeur. Editions Amphora. 2002; T. 1-2.

22. Wein H. Spielintelligenz im Fußball – Kindgemäß trainieren. Aachen: Meyer&Meyer; 2011. 368 s.

Надійшла 24.05.2022

LITERATURE

1. Gorskaya GB, Akhmetov SM, Chernyshenko SK. Early professionalization of gifted children: a resource for development or a source of disharmony. Vestnik Adygeyskogo Universiteta. 2013; 3(123): 110–118.

2. Guba VP, Lexakov AB. Organization of educational and training process of footballers

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Улан Аліна Миколаївна ulan4ik.di@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5875-9656

Кос Руслан Сергійович fit.football.coach@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1945-8217

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Ulan Alina ulan4ik.di@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5875-9656

Kos Ruslan fit.football.coach@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1945-8217

National University of Ukraine on Physical Education and Sport
Fizkul'tury str. 1, Kyiv, 03150, Ukraine